

A mezőfalvi Bolondvár flórája (Mezőföld, Colocense)

KOVÁCS Dániel

Pécsi Tudományegyetem TTK Biológiai Intézet Ökológiai Tanszék,
H-7624 Pécs, Ifjúság u. 6.; dancs12@msn.com

The flora of Bolondvár (Central Hungary, Colocense)

Abstract – A 0.26 km² sized Natura 2000 area called Bolondvár, located in Central Hungary, near the village Mezőfalva was studied. It is used regularly as a meadow or sometimes as a pasture. Floristic data were collected between 2010 and 2013. The total number of taxa recorded was 362. The species diversity was high compared to other places of Hungary. There were 11 protected (e.g. *Ajuga laxmannii*, *Astragalus asper*, *Cirsium boujartii*, *Inula germanica*) and numerous locally rare species (e.g. *Hieracium densiflorum*, *Lavatera thuringiaca*, *Orobanche lutea*, *Veronica austriaca*).

Keywords: floristic data, loess, Natura 2000

Összefoglalás – Munkám során egy 26 ha kiterjedésű Natura 2000 területet vizsgáltam Mezőfalva határában. A falu a Mezőföld közepén, Dunaújvárostól kissé nyugatra helyezkedik el. A felmért területet kaszálóként és olykor legelőként hasznosítják. A florisztikai adatok gyűjtése 2010 és 2013 között zajlott. A felmérés során 362 edényes taxon került elő. Ez más hazai, alföldi területekkel összehasonlítva igen nagy fajgazdagságról tanúskodik. A vizsgálat során számos védett (pl.: *Ajuga laxmannii*, *Astragalus asper*, *Cirsium boujartii*, *Inula germanica*) vagy lokálisan ritka (pl.: *Hieracium densiflorum*, *Lavatera thuringiaca*, *Orobanche lutea*, *Veronica austriaca*) faj is előkerült.

Kulcsszavak: florisztikai adatok, lösz, Natura 2000

Bevezetés

A Mezőföld löszflórájával kapcsolatos kutatások az utóbbi két évtizedben egyre nagyobb lendületet kaptak. Ennek oka talán, a '90-es évek közepén több igen ritka, vagy kihaltnak hitt taxon (például *Crambe tataria*, *Himantoglossum caprinum*, *Nepeta parviflora*, *Orobanche caesia*) új populációjának e középtájon való felfedezésében keresendő. A növekvő figyelmet mi sem bizonyítja jobban, mint a közelmúltban e témában megjelent munkák sora (például SZERÉNYI 2000, BAUER *et al.* 2001, MÉSZÁROS 2001, HORVÁTH 2002, BAUER & SOMLYAY 2007, LENDVAI & HORVÁTH 2011, PURGER *et al.* 2014). Azonban a tájegység nem löszhöz kötődő élőhelyeit jóval kevésbé kutatták, így még mindig könnyen találhatók florisztikai szempontból értékes, feltáratlan területek. Mindez kissé meglepő annak tükrében, hogy a táj egészét a nagytáblás mezőgazdaság uralja, a táblák közé ékelődött erdők legnagyobb részét pedig akácok alkotják. Tehát az eredeti vegetáció igen kis területre szorult vissza. A táj növénytanilag szempontból értékes részét képezi az általam vizsgált mezőfalvi Bolondvár és környéke is. A területről – tudomásom szerint – korábban csak LENDVAI & HORVÁTH (2011) publikált adatokat. Ők azonban csupán a fontosabb löszfajokat (19 taxon) listázzák, tehát a további, teljes flórát érintő feltárás véleményem szerint mindenképpen indokolt.

Anyag és módszer

A vizsgált terület

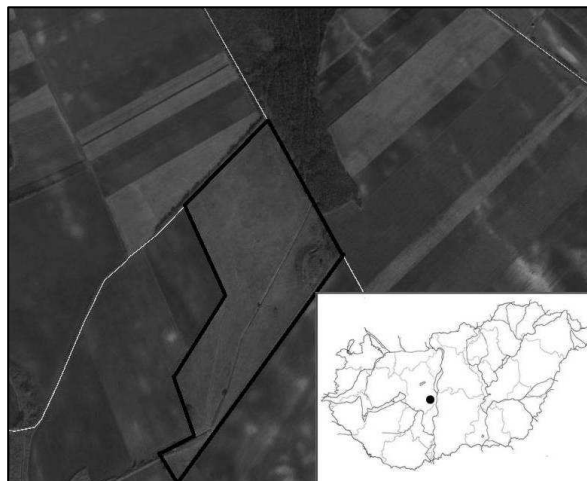
Mezőfalva nagyközség a Mezőföld keleti részén fekszik, Dunaújvárostól mintegy 10 km-re nyugatra. Földrajzilag a Mezőföld középtáj, Közép-Mezőföld nevű kistájához tartozik (KIRÁLY *et al.* 2008). Növényföldrajzi szempontból a Colocense flórajárás részét képezi (BORHIDI 2003).

A falu külterületének déli részén található a helyiek által Bolondvárnak nevezett dombocska és a körülötte elterülő rét. Munkám során e körülbelül 26 ha kiterjedésű, teljes egészében a 9078.4 KEF kvadrátban (KIRÁLY 2003) található terület botanikai felmérését végeztem el. Bolondvár és szűkebb környezete az Európai Unió Natura 2000 hálózatába tartozó HUD120027 "Kelet Mezőföldi Lössvölgyek" elnevezésű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület része, annak legészakibb fragmentje.

A domborzati viszonyokról elmondható, hogy a rét délkeleti sarkában egy meredek oldalú, magasabb, míg ettől északabbra egy alacsonyabb, lankásabb lefutású magaslat emelkedik ki az egyébként sík felszínből. Említésre méltó még a réten északkelet-délnyugati irányban keresztülhaladó időszakos vízfolyás, mely lényegében a falu mélyebb területein lévő belvíz elvezetésére szolgáló árokrendszer részét képezi, illetve a rét közepén lévő, az állatok itatására használt ásott kút is. A gyept nyugatról, délről és kis részben keletről közvetlenül szántóföldek határolják, míg északról egy fehér akácból álló fasor, keletről pedig egy szintén akácból álló erdő.

A terület elnevezése az ott található dombra vezethető vissza. A név eredetére ERDŐS & KESZI (2011) ad magyarázatot: „Az ilyeneket a magyar nyelvterületen rendszeresen illetik Leányvár, Pogányvár, Bolondvár elnevezéssel... Az elnevezések csak azt mutatják, hogy a nevet adó környékbelieknek fogalmuk sem volt a halom eredetéről.” A domb keletkezését a következőképpen magyarázhatjuk: a fagerendákból és sárral betapasztott vesszőfonatból álló házak gyakran összeomlottak és a tűzvészek sem voltak ritkák. Az összedőlt házak törmelékét a lakók elegyengették és erre építették az újabb épületeket. Valószínűleg egy bronzkori település ezen omladékrétegeiből jött létre a magaslat.

Bolondvárt és környékét minden bizonnyal mindig is rétként, legelőként hasznosították az itt élők. Erre utal, hogy a falu alapítását (1811) megelőző időszakban főként állattartással foglalkoztak a térségben. A későbbi időkből származó írásos források is ilyen típusú hasznosításról számolnak be. Egy 1830 körüli írás rétként említi, míg egy 1851-es a szántó, rét és legelő művelési ágakat sorolja fel az adott dűlőnév kapcsán (ERDŐS *et al.* 1989). Manapság kaszálják a sík részeket, időnként pedig juhlegeltetés is folyik.

1. ábra. A vizsgált terület.

Fig. 1. The study area.

Adatgyűjtés

Az adatokat 2010 és 2013 között gyűjtöttem, a terepbejárást minden évben tavasszal, nyáron és ősszel végeztem. A gyűjtött adatokat Turboveg adatbázisban rögzítettem (HENNEKENS & SCHAMINÉE 2001). A fajok egy részéről herbáriumi példány és/vagy fotó dokumentáció is készült. A növényhatározás során illetve a nomenklatura tekintetében KIRÁLY (2009) munkáját használtam. A vizsgált objektum lehatárolását a GoogleEarth alkalmazás segítségével végeztem el. Az IUCN kategóriákat KIRÁLY (2007), a védettségi státuszt pedig a MAGYAR KÖZLÖNY (2012) alapján rendeltem a fajokhoz. A védett taxonokat aláhúzással jelöltem a fajlistában. Az egyes fajok flóraelemek és a Borhidi-féle szociális magatartás típusok szerinti besorolását HORVÁTH *et al.* (1995) alapján végeztem.

Enumeráció

<i>Abutilon theophrasti</i>	<i>Aristolochia clematitis</i>
<i>Achillea asplenifolia</i>	<i>Arrhenatherum elatius</i>
<i>Achillea collina</i>	<i>Artemisia vulgaris</i>
<i>Achillea setacea</i>	<i>Asclepias syriaca</i>
<i>Acinos arvensis</i>	<i>Asparagus officinalis</i>
<u><i>Adonis vernalis</i></u>	<i>Asperula cynanchica</i>
<i>Aegopodium podagraria</i>	<i>Aster lanceolatus</i>
<i>Agrimonia eupatoria</i>	<u><i>Astragalus asper</i></u>
<i>Agropyron cristatum</i>	<i>Astragalus austriacus</i>
<i>Agrostis stolonifera</i> agg.	<i>Astragalus cicer</i>
<i>Ajuga genevensis</i>	<i>Astragalus onobrychis</i>
<u><i>Ajuga laxmannii</i></u>	<i>Atriplex patula</i>
<i>Alisma lanceolatum</i>	<i>Atriplex prostrata</i>
<i>Alisma plantago-aquatica</i>	<i>Atriplex tatarica</i>
<i>Allium scorodoprasum</i>	<i>Ballota nigra</i>
<i>Allium vineale</i>	<i>Bellis perennis</i>
<i>Alopecurus pratensis</i>	<i>Berteroa incana</i>
<i>Althaea officinalis</i>	<i>Berula erecta</i>
<i>Alyssum alyssoides</i>	<i>Betonica officinalis</i>
<i>Amaranthus albus</i>	<i>Bidens tripartita</i>
<i>Amaranthus blitoides</i>	<i>Bolboschoenus maritimus</i>
<i>Amaranthus powellii</i>	<i>Bothriochloa ischaemum</i>
<i>Amaranthus retroflexus</i>	<i>Brassica napus</i>
<i>Ambrosia artemisiifolia</i>	<i>Briza media</i>
<i>Anagallis arvensis</i>	<i>Bromus erectus</i>
<i>Anchusa officinalis</i>	<i>Bromus hordeaceus</i>
<i>Anthemis austriaca</i>	<i>Bromus inermis</i>
<i>Anthriscus cerefolium</i>	<i>Bromus sterilis</i>
<i>Apera spica-venti</i>	<i>Bromus tectorum</i>
<i>Arabidopsis thaliana</i>	<i>Bryonia alba</i>
<i>Arabis recta</i>	<i>Buglossoides arvensis</i>
<i>Arctium lappa</i>	<i>Calamagrostis epigeios</i>
<i>Arctium tomentosum</i>	<i>Calystegia sepium</i>
<i>Arenaria serpyllifolia</i>	<i>Camelina microcarpa</i> subsp. <i>microcarpa</i>

<i>Campanula bononiensis</i>	<i>Digitaria sanguinalis</i>
<i>Cannabis sativa</i>	<i>Dipsacus fullonum</i>
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	<i>Draba nemorosa</i>
<i>Cardaria draba</i>	<i>Echinochloa crus-galli</i>
<i>Carduus acanthoides</i>	<i>Echium italicum</i>
<i>Carex acutiformis</i>	<i>Echium vulgare</i>
<i>Carex distans</i>	<i>Elaeagnus angustifolia</i>
<i>Carex flacca</i>	<i>Eleocharis palustris</i>
<i>Carex hirta</i>	<i>Elymus hispidus</i>
<i>Carex otrubae</i>	<i>Elymus repens</i>
<i>Carex praecox</i>	<i>Epilobium hirsutum</i>
<i>Carex spicata</i>	<i>Epilobium tetragonum</i>
<i>Carex supina</i>	<i>Equisetum arvense</i>
<i>Carex tomentosa</i>	<i>Equisetum palustre</i>
<i>Celtis occidentalis</i>	<i>Equisetum ramosissimum</i>
<i>Centaurea jacea</i> subsp. <i>angustifolia</i>	<i>Eragrostis minor</i>
<u><i>Centaurea scabiosa</i> subsp. <i>sadleriana</i></u>	<i>Erigeron annuus</i>
<i>Centaureum pulchellum</i>	<i>Erodium cicutarium</i>
<i>Cerastium brachypetalum</i>	<i>Erophila verna</i>
<i>Cerastium pumilum</i> agg.	<i>Eryngium campestre</i>
<i>Ceratophyllum submersum</i>	<i>Eupatorium cannabinum</i>
<i>Chenopodium album</i>	<i>Euphorbia cyparissias</i>
<i>Chenopodium hybridum</i>	<i>Euphorbia esula</i>
<i>Chenopodium polyspermum</i>	<i>Euphorbia glareosa</i>
<i>Chondrilla juncea</i>	<i>Euphorbia seguieriana</i>
<i>Cichorium intybus</i>	<i>Euphorbia virgata</i>
<i>Cirsium arvense</i>	<i>Falcaria vulgaris</i>
<u><i>Cirsium boujartii</i></u>	<i>Fallopia dumetorum</i>
<i>Cirsium canum</i>	<i>Festuca pratensis</i>
<i>Cirsium vulgare</i>	<i>Festuca pseudovina</i>
<i>Clematis vitalba</i>	<i>Festuca rupicola</i>
<i>Colchicum autumnale</i>	<i>Festuca valesiaca</i>
<i>Conium maculatum</i>	<i>Filipendula vulgaris</i>
<i>Consolida regalis</i>	<i>Fragaria viridis</i>
<i>Convolvulus arvensis</i>	<i>Gagea pratensis</i>
<i>Conyza canadensis</i>	<i>Gagea pusilla</i>
<i>Coronilla varia</i>	<i>Galium aparine</i>
<i>Crataegus monogyna</i>	<i>Galium glaucum</i>
<i>Crepis tectorum</i>	<i>Galium mollugo</i> agg.
<i>Cruciata laevipes</i>	<i>Galium palustre</i>
<i>Cuscuta campestris</i>	<i>Galium verum</i>
<i>Cynodon dactylon</i>	<i>Geranium pusillum</i>
<i>Cynoglossum officinale</i>	<i>Glechoma hederacea</i>
<i>Dactylis glomerata</i>	<i>Glyceria notata</i>
<i>Datura stramonium</i>	<i>Gratiola officinalis</i>
<i>Daucus carota</i>	<i>Helianthus annuus</i>
<i>Deschampsia cespitosa</i>	<i>Hesperis tristis</i>
<i>Descurainia sophia</i>	<i>Hieracium densiflorum</i>
<i>Dianthus ponederae</i>	<i>Holosteum umbellatum</i>

<i>Hordeum murinum</i>	<i>Myosotis stricta</i>
<i>Hosta plantaginea</i>	<i>Myosoton aquaticum</i>
<i>Hyoscyamus niger</i>	<i>Nepeta pannonica</i>
<i>Hypericum perforatum</i>	<i>Nonea pulla</i>
<i>Inula britannica</i>	<i>Odontites vernus</i> subsp. <i>serotinus</i>
<u><i>Inula germanica</i></u>	<i>Ononis spinosa</i>
<u><i>Inula oculus-christi</i></u>	<i>Onopordum acanthium</i>
<i>Juglans regia</i>	<i>Ornithogalum boucheanum</i>
<i>Juncus articulatus</i>	<i>Ornithogalum kochii</i>
<i>Juncus bufonius</i>	<i>Orobanche lutea</i>
<i>Juncus inflexus</i>	<i>Panicum ruderale</i>
<i>Kickxia elatine</i>	<i>Papaver dubium</i>
<i>Knautia arvensis</i>	<i>Pastinaca sativa</i>
<i>Koeleria cristata</i>	<i>Persicaria lapathifolia</i>
<i>Lactuca serriola</i>	<i>Petrorhagia saxifraga</i>
<i>Lamium amplexicaule</i>	<i>Peucedanum cervaria</i>
<i>Lamium purpureum</i>	<i>Phalaris arundinacea</i>
<i>Lathyrus pratensis</i>	<i>Phleum pratense</i>
<i>Lathyrus tuberosus</i>	<i>Phragmites australis</i>
<i>Lavatera thuringiaca</i>	<i>Picris hieracioides</i>
<i>Lemna minor</i>	<i>Pimpinella saxifraga</i>
<i>Leontodon autumnalis</i>	<i>Plantago lanceolata</i>
<i>Leontodon hispidus</i>	<i>Plantago major</i>
<i>Leonurus cardiaca</i>	<i>Plantago media</i>
<i>Lepidium campestre</i>	<i>Poa angustifolia</i>
<i>Leucanthemum vulgare</i>	<i>Poa annua</i>
<u><i>Linaria biebersteinii</i></u>	<i>Poa bulbosa</i>
<i>Linaria vulgaris</i>	<i>Poa pratensis</i>
<i>Lolium perenne</i>	<i>Podospermum canum</i>
<i>Lotus corniculatus</i>	<i>Polygala comosa</i>
<i>Luzula campestris</i>	<i>Polygonum aviculare</i>
<i>Lycium barbarum</i>	<i>Populus alba</i>
<i>Lycopus europaeus</i>	<i>Portulaca oleracea</i>
<i>Lycopus exaltatus</i>	<i>Potentilla anserina</i>
<i>Lysimachia nummularia</i>	<i>Potentilla arenaria</i>
<i>Lythrum virgatum</i>	<i>Potentilla argentea</i>
<i>Malva neglecta</i>	<i>Potentilla reptans</i>
<i>Marrubium peregrinum</i>	<i>Potentilla supina</i>
<i>Medicago falcata</i>	<i>Prunella vulgaris</i>
<i>Medicago lupulina</i>	<i>Prunus insititia</i>
<i>Medicago minima</i>	<i>Prunus spinosa</i>
<i>Mentha aquatica</i>	<i>Pseudolysimachion spicatum</i>
<i>Mentha arvensis</i>	<i>Pyrus communis</i>
<i>Mentha longifolia</i>	<i>Pyrus pyraster</i>
<i>Mentha pulegium</i>	<i>Ranunculus acris</i>
<i>Morus alba</i>	<i>Ranunculus pedatus</i>
<i>Muscari comosum</i>	<i>Ranunculus polyanthemos</i>
<i>Muscari neglectum</i>	<i>Ranunculus repens</i>
<i>Myosotis ramosissima</i>	<i>Ranunculus sceleratus</i>

<i>Reseda lutea</i>	<i>Tetragonolobus maritimus</i>
<i>Robinia pseudoacacia</i>	<i>Teucrium chamaedrys</i>
<i>Rorippa austriaca</i>	<i>Teucrium scordium</i>
<i>Rosa canina</i> agg.	<i>Thalictrum minus</i>
<i>Rubus caesius</i>	<i>Thesium ramosum</i>
<i>Rumex conglomeratus</i>	<i>Thlaspi arvense</i>
<i>Rumex crispus</i>	<i>Thlaspi perfoliatum</i>
<i>Rumex thyrsoiflorus</i>	<i>Thymus pannonicus</i>
<i>Salix alba</i>	<i>Torilis arvensis</i>
<i>Salix caprea</i>	<i>Tragopogon dubius</i>
<i>Salvia austriaca</i>	<i>Tragopogon orientalis</i>
<i>Salvia nemorosa</i>	<i>Trifolium arvense</i>
<i>Salvia pratensis</i>	<i>Trifolium campestre</i>
<i>Sambucus nigra</i>	<i>Trifolium fragiferum</i>
<i>Sanguisorba minor</i>	<i>Trifolium hybridum</i>
<i>Sanguisorba officinalis</i>	<i>Trifolium montanum</i>
<i>Saponaria officinalis</i>	<i>Trifolium pratense</i>
<i>Saxifraga tridactylites</i>	<i>Trifolium repens</i>
<i>Scabiosa ochroleuca</i>	<i>Tripleurospermum perforatum</i>
<i>Scirpoides holoschoenus</i>	<i>Tussilago farfara</i>
<i>Sclerochloa dura</i>	<i>Typha angustifolia</i>
<i>Scutellaria hastifolia</i>	<i>Typha latifolia</i>
<i>Senecio doria</i>	<i>Ulmus minor</i>
<i>Senecio jacobaea</i>	<i>Urtica dioica</i>
<i>Serratula tinctoria</i>	<i>Valerianella locusta</i>
<i>Seseli annuum</i>	<i>Verbascum chaixii</i> subsp. <i>austriacum</i>
<i>Setaria pumila</i>	<i>Verbascum phlomoides</i>
<i>Setaria verticillata</i>	<i>Verbascum phoeniceum</i>
<i>Silene alba</i>	<i>Verbena officinalis</i>
<i>Silene conica</i>	<i>Veronica anagallis-aquatica</i>
<u><i>Silene multiflora</i></u>	<i>Veronica arvensis</i>
<i>Silene viscosa</i>	<i>Veronica austriaca</i>
<i>Silene vulgaris</i>	<i>Veronica hederifolia</i> agg.
<i>Sisymbrium orientale</i>	<i>Veronica persica</i>
<i>Solanum dulcamara</i>	<i>Veronica polita</i>
<i>Solanum nigrum</i>	<i>Veronica praecox</i>
<i>Solidago gigantea</i>	<i>Veronica prostrata</i>
<i>Sonchus arvensis</i>	<i>Veronica triphyllos</i>
<i>Sonchus asper</i>	<i>Vicia angustifolia</i>
<i>Sonchus oleraceus</i>	<i>Vicia cracca</i>
<i>Sorghum halepense</i>	<i>Vicia grandiflora</i>
<i>Stachys recta</i>	<i>Vicia hirsuta</i>
<i>Stellaria graminea</i>	<i>Vicia lathyroides</i>
<i>Stellaria media</i> agg.	<u><i>Vinca herbacea</i></u>
<i>Stipa capillata</i>	<i>Viola ambigua</i>
<i>Symphytum officinale</i>	<i>Viola arvensis</i>
<i>Taraxacum laevigatum</i> agg.	<i>Viola kitaibeliana</i>
<i>Taraxacum officinale</i> agg.	<i>Xanthium saccharatum</i>
<u><i>Taraxacum serotinum</i></u>	<i>Xanthium spinosum</i>

Az eredmények értékelése

362 taxont találtam Bolondváron és további kettőt (*Alyssum desertorum*, *Carex stenophylla*) közül LENDVAI & HORVÁTH (2011), így az össz fajszám 364. Ez a közép-mezőföldi kistájra becsült 600–800 vadon termő hajtásos növényfajnak (KIRÁLY *et al.* 2008) mintegy fele, egy mindössze 0,26 km²-es területen. A majd hétszázszor ekkora, szintén a Colocense részét képező (kb. 180 km² kiterjedésű) Gemenci Tájegység területéről 561 növényfajt jeleztek (STETÁK 2000). A Mezőföldön fekvő Vál község területén (40,5 km²) pedig 226 növényfajt találtak (NAGY & TÓTH 2012), bár e munkában csak a természetes és természetközeli növényzet flóráját vették számba. Az Alföld más tájaival összehasonlítva is kiemelkedő α -diverzitásról beszélhetünk. Egy KEF kvadrátnyi területen (35 km²) 2009-ben a Felső-Bácskában legfeljebb 278 (CSATHÓ *ex lit.*), míg a Csanádi-háton 382 faj (CSATHÓ *ex lit.*) került detektálásra. Ennél fajgazdagabb a Drávamenti-síkság, itt egy kvadrátban maximálisan 570 taxon található (WIRTH *et al.* 2010). Kisebb léptékben vizsgálódva, például a szintén síkvidéki, kistáji Tati-szigeteken 4,5 km²-en 252 faj él együtt (BARINA 2003). Az előbbi irodalmi példák esetében mindenképpen rontja az összehasonlíthatóságot, hogy nem csak gyepek alkották a vizsgált objektumokat. Más alföldi legelőkkel való összevetés viszont minden bizonnyal korrektebb képet adna. Ennek megfelelően a nyírségi, Bagamér közelében lévő Daruhegyeken szintén 4,5 km²-en több mint 400 fajt (MATUS & PAPP 2001), míg a Penészleki legelőről (1,3 km²) 292 taxont mutattak ki (PAPP *et al.* 1997).

A Borhidi-féle szociális magatartás típusokat elemezve elmondható, hogy a kompetitorok 7%-ban képviseltek, míg a specialisták 4,7%-ban, köztük egy ritka specialista (Sr) az *Ajuga laxmannii* is található. A generalisták 21%-ot tesznek ki. A ruderalisok hozzávetőlegesen 66% -át adják a teljes fajkészletnek, ebből a természetes pionírok (NP) majdnem 6, míg a tájidegen elemek (I, A, AC) 6%-kal részesülnek.

A flóraelemek tekintetében megállapítható, hogy messze a legnagyobb arányban az európai flóraelemcsoport képviselteti magát (50%), majd ezt követően körülbelül hasonló százalékos értéket ér el a kozmopolita és a kontinentális csoport (14,6 ill. 17,4%). Az adventívek csaknem 8%-ban vannak jelen, a mediterrán csoport elemeihez hasonlóan. Az atlantikus fajok száma (3) nem meglepő módon igen alacsony. Mindezeket túl még 3 pannóniai endemizmus szerepel a listában (*Achillea asplenifolia*, *Centaurea scabiosa* subsp. *sadleriana*, *Dianthus pontederæ*).

Kissé meglepőnek tűnhet, hogy két hínárfaj (*Lemna minor*, *Ceratophyllum submersum*) is szerepel egy legelő fajlistájában. Erre a 2010-es kiemelkedően csapadékos év ad magyarázatot. A fentebb említett csatornában egy, a rajta való átkelést biztosító híd átfolyójának eltömődése miatt felgyűlt a víz, így egy kisebb tavacska keletkezett, a két taxon itt találta meg életfeltételeit.

11 védett növényfajt sikerült kimutatni, melyek közül 5 veszélyeztetettség közeli (NT) vörös listás besorolással is rendelkezik (*Ajuga laxmannii*, *Astragalus asper*, *Cirsium boujartii*, *Inula germanica*, *Taraxacum serotinum*). A területen megtaláltam a védett farkasalmalepke (*Zerynthia polyxena*) néhány imágóját is, mely az élőhelyvédelmi irányelv IV. mellékletén szereplő közösségi jelentőségű állatfaj is egyben [1].

Végül pedig meg kell emlékeznünk a veszélyeztető tényezőkről is. Mint ahogy az alábbi felsorolásból is kitérünk az itt kialakult életközösség gazdagságát több tényező is fenyegeti.

1. Nem megfelelő időben végzett gyepégetés; Például 2012-ben az épp bimbós állapotban lévő *Adonis vernalis* tövek jelentős része károsodott egy túl kései égetés miatt. Minden bizonnyal a terület gerinctelen faunáját is rendkívül hátrányosan érinti a nem szakszerűen, egyszerre nagy kiterjedésben végzett égetés.
2. Illegális hulladéklerakás; Főleg a földutakhoz közeli részeken tapasztalható. Valószínűleg a *Hosta plantaginea* is egy adag hulladékkal került a területre. Fenn áll a veszélye, hogy ilyen módon további tájidegen, esetleg inváziós fajok jutnak be Bolondvár területére.
3. Crossmotorozás.
4. Cserjésedés; A meredek domboldalakon, illetve más nem kaszált részeken a cserjék, főleg a kökény terjedése figyelhető meg. Ez azért veszélyes, mert a ritka fajok populációi pont ezen rézsúkon találhatóak.
5. Inváziós fajok terjedése; A legnagyobb problémát a terület délkeleti sarkán lévő akácok terjedése jelenti, de mindenképpen érdemes odafigyelni a jelenleg még csak kisebb egyedszámban jelenlévő fajokra is (*Asclepias syriaca*, *Aster lanceolatus*, *Elaeagnus angustifolia*, *Solidago gigantea*, *Sorghum halepense*).
6. Vegyszerbemosódás; A rét szinte minden oldalról közvetlenül határos mezőgazdasági területekkel. Az innen történő vegyszerbemosódással és a permetszerek besodródásával is számolni kell.
7. Túl alacsony kaszálás; Számos esetben tapasztaltam, hogy a fűkaszák magasságának nem megfelelő beállítása miatt egyes helyeken a talajfelszín alatt történt a vágás. Ez főként az *Ajuga laxmannii* populációját érintette károsan, de a keletkezett nudumokon gyomfajok is nagy számban képesek megtelepedni.
8. Mivel a „vár” régészeti feltárása még nem történt meg, így alkalomadtán amatőr régészek folytatnak „ásatásokat”, pont a legértékesebb részeket feltúrva.

Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretném megköszönni Csiky Jánosnak a kézirat alapos lektorálását. A dolgozathoz nyújtott hasznos információkért pedig köszönettel tartozom Baranyai Zsoltnak, a DINPI munkatársának és Csathó András Istvánnak.

Irodalomjegyzék

- BARINA Z. (2003): Adatok az esztergomi Duna-ártér flórájához. – *Kitaibelia* 8 (1): 55–63.
- BAUER N., KENYERES Z. & MÉSZÁROS A. (2001): A berhidai Koldustelek löszvölgyének flórája és vegetációja (Veszprém megye). – *Folia Musei Historico-Naturalis Bakonyiensis* 17: 65–86.
- BAUER N. & SOMLYAY L. (2007): *Sisymbrium polymorphum* (Murray) Roth és más florisztikai adatok a Nyugat- mezőföldről. – *Kitaibelia* 12 (1): 52–55.
- BORHIDI A. (2003): *Magyarország növénytakarásai*. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 610 pp.
- ERDŐS F., FARKAS G., FÜLÖP GY. & VIRÁG E. (1989): *Mezőfalva története*. – Mezőfalva Nagyközség Tanácsa, Mezőfalva, 258 pp.
- ERDŐS F. & KESZI T. (2011): *Mezőfalva évszázadai*. – Mezőfalva önkormányzata, Mezőfalva, 198 pp.
- HENNEKENS, S. M. & SCHAMINÉE, J. H. J. (2001): TURBOVEG, a comprehensive data base management system for vegetation data. – *Journal of Vegetation Science* 12: 589 – 591.
- HORVÁTH A. (2002): A mezőföldi löszvegetáció términológiai szerveződése. – *Synbiologia Hungarica* 5:1–174.

- HORVÁTH F., DOBOLYI Z. K., MORSCHAUSER T., LŐKÖS L., KARAS L. & SZERDAHELYI T. (1995): *FLÓRA adatbázis 1.2, Taxonlista és attribútum-állomány*. – Vácrátót, 267 pp.
- KIRÁLY G. (2003): A magyarországi flóratérképezés módszertani alapjai. Útmutató és magyarázat a hálótérképezési adatlapok használatához. – *Flora Pannonica* 1 (1): 3–20.
- KIRÁLY G. (szerk.) (2007): *Vörös Lista. A magyarországi edényes flóra veszélyeztetett fajai. [Red list of the vascular flora of Hungary]*. – Saját kiadás, Sopron, 73 pp.
- KIRÁLY G., MOLNÁR ZS., BÖLÖNI J., CSIKY J. & VOJTKÓ A. (szerk.) (2008): *Magyarország földrajzi kistájainak növényzete*. – MTA ÖBKI, Vácrátót, 248 pp.
- KIRÁLY G. (szerk.) (2009): *Új magyar fűvészkönyv. Magyarország hajtásos növényei. Határozókulcsok*. – ANPI, Jósvafő, 616 pp.
- LENDVAI G. & HORVÁTH A. (2011): Adatok a Mezőföld löszflórájához II. – *Kitaibelia* 15 (1–2): 119–132.
- MAGYAR KÖZLÖNY (2012): 100/2012. (IX. 28.) VM rendelet, A védett és fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V.9.) KÖM rendelet és a növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV.23.) FVM rendelet módosításáról. – *Magyar Közlöny, Magyarország Hivatalos Lapja* 128: 20903–21019.
- MATUS G. & PAPP M. (2001): Újabb adatok a bagaméri Daruhegyek (Dél-Nyírség) flórájához. – *Kitaibelia* 6 (2): 363–369.
- MÉSZÁROS A. (2001): Adatok a Veszprém megyei Mezőföld flórájához I. – *Folia Musei Historico-Naturalis Bakonyiensis* 17: 55–64.
- NAGY I. & TÓTH Z. (2012): Vál község növényvilága és tájtörténete. – *Kitaibelia* 17 (1): 128.
- PAPP M., HAMVAS-MIKÓ M. & NAGY M. (1997): Floristical and phytocoenological studies on the pasture of village Penészlek (Northeast Hungary). – *Acta Botanica Hungarica* 40 (1–4): 167–192.
- PURGER D., LENGYEL A., KEVEY B., LENDVAI G., HORVÁTH A., TOMIĆ Z. & CSIKY J. (2014): Numerical classification of oak forests on loess in Hungary, Croatia and Serbia. – *Preslia* 86: 47–66.
- STETÁK D. (2000): Adatok a Duna-Dráva Nemzeti Park Gemenci Tájegysége flórájához. – *Kitaibelia* 5 (1): 145–176.
- SZERÉNYI J. (2000): Adatok az Észak-Mezőföld löszflórájához. – *Kitaibelia* 5 (2): 249–270.
- WIRTH T., KOVÁCS D., DÉNES A. & CSIKY J. (2010): Elszigetelődött diverzitási centrumok Pécssett I.: a Havihegy flórája száznyolcvan év tükrében. – *Dunántúli Dolgozatok* 12: 61–78.

Hivatkozott világháló oldalak

[1] Az Európa Tanács 92/43/EGK Irányelve. <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1992L0043:20130701:HU:PDF> (Hozzáférés: 2014. 04. 02.)

Beérkezett / received: 2014. 02. 25. • Elfogadva / accepted: 2014. 04. 02.